

fiones, i suggeria enllaçar-lo amb l'arrel àr. *wāzaf*, tenint en compte que *wazīf* en àrab clàssic és 'la part prima de les potes de les cavalleries' (així en l'obra antiga *Fākihāt al-ḥol*), per on són fermats els animals, i un verb *wāzaf* es troba en diccionaris clàssics en el sentit d'«escurçar les traves d'un camell»; endemés res no té a veure el significat d'aquesta arrel ('donar un càrrec o una dignitat a algú', 'assignar-li una feina', etc.), de manera que en el dit significat hem de mirar-lo com un denominatiu del substantiu *wazīf* 'turmell d'un animal'.

Segons va consignar en una anotació marginal manuscrita (que vaig veure en l'exemplar de mà de Dozy, conservat a la biblioteca de Xicago, i que guardo transcrita) suposava Dozy que el P. P. de la Torre (que havia transcrit el lèxic de *PAlc.* a l'alfabet àrabí fundant-se en l'ús actual del Marroc) s'havia errat en transliterar la grafia de *PAlc.* per *wadāfa*, que no correspon a cap arrel àrabí; i no fóra inversemblant que ho encertés Dozy, puix que *PAlc.* representa per *d* no solament la *ḍ* àrabí, sinó també la *z*, i no sembla pas que avui el mot s'hagi mantingut en l'ús marroquí ni en el d'altres parlars del N. d'Àfrica (res en Lerchundi, Beaussier ni Fagnan).

Tenim més encara: el mateix Pedro de Alcalá tradueix *guadañones* per dues paraules àrabi-gues, *boraybaria* i *guadāfa*, de les quals la primera és de procedència africana, i revela l'antiguitat en la llengua, per la seva mateixa estructura; en la meua opinió, com en altres casos semblants, un dels dos mots és castí i l'altre, en el nostre cas *guadāfa*, és un castellanisme adoptat pels moriscos granadins, mutilant la terminació del mot per tal d'adaptar-lo a l'estructura triconsonàntica de l'àrab. Crec, doncs, que *guadāfa*, només documentat en una font tardana com és *PAlc.*, en lloc de ser la font del mot romànic no n'és més que un rebrot local; perquè si *guadañones* fos un arabisme, no ens explicariem l'afeïment de la terminació *-ión*, que en cap altre cas no s'afegeix a un mot d'origen àrabí.

Tanmateix aquest mossarabisme *guadāfa*, o una forma semblant *badāfa*, potser va passar al castellà d'Andalusia, car trobem *badāzas* en el sentit de *botafions* nàutics en el castellà E. de Salazar (1573: *DHistAcEsp.*) i en el *Vocab. Marítimo* de 1722 («las cuerdas con que se juntan las bonetas con las velas»: Gili) i en altres lexicògrafs ens topem la forma sessejant *badasa* (1587, 1600, 1614, 1673), amb el sesseig propi d'aqueixos navegants andalusos (comp. la grafia amb «ceceo» *atezar* repetida diverses vegades en la definició del darrer).

Una altra etimologia que em sembla més digna de crèdit és la que publicà G. Alessio (*ZRPb.* LIX, 242-4): gòt. **WAIDAFĀHJŌ*, pròpiament 'la que agafa per fer pasturar, per deixar péixer', cf. l'it. *pastoie* 'traves per a cavalleries', derivat del ll. *pascere*, *pastum*: el citat mot gòtic seria un compost de *FĀHAN* 'agafar' i **WAIDA* (o més aviat **WAIDŌ*) 'pastura, pasturatge', deduïble de l'a-al. ant. *weida* id., arrel comuna a totes les llengües germàniques. No hi ha gaire a objectar a aquesta etimologia. És veritat que no puc indicar com-

postos gòtics formats amb aquesta terminació, però el vocabulari gòtic ens és conegut molt imperfectament, i és un tipus formatiu molt estès en les llengües germàniques; potser caldria esperar més aviat un masculí **WAIDAFĀHJA*, -ANS, però ultra que el femení corresponent no és pas inconcebible (tal com hi ha *arbjō* 'hereva' al costat de *arbjā* 'hereu'), també és possible que un masculí gòtic **WAIDAFĀHJAN*- es vagi llatinitzar en -ION per tal de donar-li una terminació més llatina.

D'altra banda el cat. *badafió*, que és tan antic, difícilment podria venir d'una -D- originària, que entre vocals cau sempre en la nostra llengua; tanmateix res no es pot assegurar en un germanisme, de data més recent que els mots d'origen llatí; i així mateix podem sospitar que la base gòtica fos en realitat **WAITHAFĀHJO*, la -TH- del qual bé pogué passar a -T- en romànic i després sonoritzar-se: i crec que això és realment molt probable tenint en compte la variant tan estesa *botafió*, *matafió*, *matafiol*, en la qual la -T- originària sembla que s'ha conservat; car, en efecte, a l'a-al. ant. *weida*, neerl. ant. *weitha*, ags. *wāth*, correspondria en gòtic més aviat -TH- que no pas -D-.

Quant a la reducció de AI a A, en els germanismes és de rigor (cf. ací *GUANYAR*), i la de -HJO a -IÓ tampoc no és cas d'estranyar-se'n gaire; les formes amb *m*- inicial s'expliquen fàcilment per dilació consonàntica, i el trànsit semàntic de 'trava de cavalleria' a 'cap de corda per fermar una vela' no presenta dificultat. L'únic escrúpol greu el suscita la *b*- inicial de moltes de les formes catalanes, occitanes i italianes, i part de les castellanes; però aqueixa dificultat hi serà qualsevol que sigui l'etimologia que hom proposi, i val a dir que seria més greu si el mot vingüés de l'àrab, car en un germanisme és més fàcil d'admetre que vagi entrar en data més primerenca, tant que la *w*- vagi sofrir el mateix tractament de la *v*- llatina. En conclusió l'etimologia d'Alessio, per més que no deixi de presentar alguns detalls que sobten, s'ha de considerar possible, i un cop fetes les rectificacions que hi he suggerit, sembla que es pugui adoptar sense gaire escrúpol.⁴

¹ Cap. 331. Moliné no entenen-ho deixa sense separar *abadafions* i tradueix a l'atzar «estores?» Evidentment res a veure amb el prov. mod. *badajo* 'espígol' (ni amb un adjectiu *badafié* que en deriva, únics que registra el *TdF*, no **abadafié* com posa ell). — ² [No crec que existeixi la pron. *botafions* que suposa *AlcM*]. — ³ Amb *-ieu* explicable per l'evolució fonètica provençal, i que des d'allí es propagà fins a l'Empordà, on m'assenyalen una forma catalanitzada des d'aquesta, *botafils*, a l'Escala (J. G. M., 1937). Res a veure amb això té el mot *mactafelon*, en uns peatges de Tarascó, que sembla designar-hi la matafaluga, veg. la meua nota 3, en l'article *guadañón* del *DCEC*. — ⁴ Tinc en compte els que hi troba Rohlf's (*Homen. a Dám. Alonso* III, 272) i reconec que no manquen de base (li costa de creure que el tipus *guad*- «es canviés en *mat*- en zones tan extenses» — però no hauria d'aclarir els